

Паноптикум

Сградата приличаше отдалеч на летяща чиния, кацнала върху ниското плато, край което се извиваха магистралите към мегаполиса. От по-близо се виждаше, че „чинията“ има сложна архитектура, прилична на развълнувано море.

Мъжът бе предпочел да се изкачи бавно по алеите, опасващи хълма, вместо да ползва скоростните пътечки и ескалатори. Накрая, десетина метра преди входа се спря и погледна назад. Неспиращият няколко дни ветрец бе изчистил въздуха над града и погледът стигаше навътре в гората от бетон, стъкло и метал. По пътните артерии потокът бе непрекъснат в двете посоки, към и от града. Мъжът отвърна поглед от трафика, огледа цветните градини и водните каскади и алпинеуми, покрай които току що бе минал и тръгна към входа. На прага се поколеба, но автоматичната врата подканващо се отвори и той пристъпи в сградата.

Дама, може би по-скоро млада, но трудно за определяне под обилния грим, с платиненоруса къса прическа и виолетови лещи на очите му се усмихна.

– Добре дошли в Паноптикум „Матсумоту“.

Виждайки колебанието му, тя продължи:

– Цените ни са 100 долара за оглед на един обект, 250 за три. Ако пожелаете изживяване, само пхнете картата си в означения процеп. Ще се отвори вход към помещението за изживяване, а картата Ви ще бъде таксувана с нови 500 долара – той се беше информирал подробно за цените и условията, но изслуша внимателно инструкциите.

– Кажете, до колко тези, как да ги нарека, спомени са истински? Кой може да гарантира?

Дамата се усмихна.

– Според доктор Матсумоту, а и според другите учени, изследвали проблема са автентични. Вярно, има спорове, дали не идват от алтернативна реалност, за това и официално техниката на д-р Матсумоту е забранена да се ползва за изучаване на исторически събития. Но всъщност причините са както забраната от страна на световните религиозни водачи, така и на повечето водещи политици. Всички се страхуват, че националните доктрини ще рухнат, когато се разкрият истинските събития, станали в миналото. Г-н Матсумоту успя да се пребори, да показва съдбата на известни личности, с които много хора биха желали да се идентифицират, или да научат повече за тях, като форма на развлечение. По тази причина след това се оттегли, за да се скрие от скандалите, с които се опитват да свържат името му.

– А знаете ли, къде е в действителност?

Жената за пореден път включи професионалната усмивка:

– Много хора се интересуват. Може да е на някой от тихоокеанските островите, които притежава. Говори се, че е на някоя от четирите туристически орбитални станции, които неговата компания издигна в Космоса, но предрешен, като човек от персонала. Едно е сигурно – не е на Марсианската колония – там трудно би се скрил. Но във всеки случай г-н Матсумоту остана много разочарован от реакцията на обществеността към най-голямото му откритие. Не му бе позволено да продължи изследванията си по-далече от двасти век, е малко успяхме да навлезем и в края на деветнайсти, но това под секрет. Не че не се знае. Длъжни сме да предупреждаваме, че това може да не са истински изживявания на реалните личности. И ето, предупреждавам Ви. А неофициално Ви уверявам, че 99,9% това са истински преживявания.

– Добре, но как...

– Знае се, че Земята се движи в пространството. На теория, ако се придвижим със скорост, по-голяма от тази на светлината, ще можем да засечем светлината, излъчена преди години, както и цялата информация за станалите събития. Естествено, това е невъзможно. За щастие екипът на професора откри начин да засича отразена от аномалии в пространство-времевия континуум обратно светлина и ...

– Да, четох тия подробности, не че ги разбирам добре...

– Не се безпокойте. И аз не всичко разбирам, но се успокоих, когато и един от водещите физици в екипа ми сподели, че и на него нещата са му мътни. Вярно, бяхме на парти и ме сваляше, но все пак признанието му ми подежда освежаващо.

– Да, имах предвид, как все пак са заснети, ако това е правилният термин, самите изживявания на личностите. До колко те са автентични.

– Тук вече навлизаме в дълбините на материята. Моят, хм, приятел, физикът се опита да ми обясни, но не успя. От обясненията му научих например, че съществува думата „тензор“, но не знам, нито какво представлява, нито как се смята – платинената дама се разсмя – Така че, приемам на доверие, че колегите от научния отдел наистина могат да ловят преживявания и че са автентични. Щом работата опира до такива сложни неща, като „тензори“, сигурно са прави. - Дамата отново се разсмя. Мъжът се усмихна в отговор и подаде картата си:

– За един обект, моля.

– Готово. Мога ли да полюбопитствам, какво сте си избрали.

– Ами, аз...

– Разбира се, не е моя работа да се интересувам от предпочитанията на клиентите. Заповядайте и приятни изживявания.

Мъжът седеше в удобното кресло и превърташе епизодите един след друг, тук-таме прескачаше. Тримерната прожекция бе съвършена, трудно му бе да си представи, как ще изглежда самото преживяване. Управлението бе лесно, посредством леки докосвания на сензори в облегалките и на двете ръце. Превъртя още малко напред, прескочи няколко епизода със снимачни площадки и стигна до снимането на Филма! В първия момент се обърка „филмът не беше ли черно-бял?“. „А може би е бил цветен?“ После се засмя на глупостта си – какъвто и да е бил, хората които са участвали са виждали цветно. Погледа известно време. Когато Флеминг настояваше за още един дубъл, а Джуди му се разкрещя, че снимат от часове и е гладна, очите и гърлото ѝ са пълни с прах и ѝ се ходи до тоалетната, натисна паузата и се загледа в тавана.

Колкото и със съзнанието си да разбираше, че няма да види Дороти, тайно вътре в себе си бе очаквал нея. Или представата си за нея. А всъщност виждаше съвсем друго момиче, което даже и не се казваше Джуди. Или поне не бе родена с това име...

Все пак, това бе актрисата, превъплатила се в Дороти толкова успешно, че се бе превърнала в символ на момичето от Канзаската прерия.

Погледна към процепа на облегалката. Дали да не опита. Извади картата, доближи я до процепа, после пак я отдръпна. Да, това не беше Дороти, но все пак, интересно би било да погледне през очите на актрисата... Но пък той не бе жена, дали би могъл, макар че рекламите твърдяха, че няма значение полът на преживяващия и на „обекта“. Отново погледна картата, после процепа и се облегна назад. Огледа се наоколо и тогава видя жената.

Стори му се, че имаше нещо нередно в нея. Сякаш бе прозрачна за момент. Когато тя приближи, установи, че е облечена в синя рокля с електрикови ивици, която много приличаше на окраските на панелите, с които бяха покрити стените на помещението и сигурно за това му се видя прозрачна, понеже се сливаше с обстановката. „Някаква служебна униформа“, предположи.

- На гости на Дороти – усмихна се жената.
- Да, всъщност...
- Много посетители се отбиват при нея.

От близо жената си беше напълно реална, някак странно позната и същевременно бе сигурен, че никога не я е виждал. Трудно бе да определи и възрастта ѝ. По-скоро изглеждаше като лишена от възраст, помисли си, защото това странно определение най-добре отговаряше на

вида ѝ.

– Виждам, че се колебаете, дали да използвате съпреживяването. Разбира се, това е ваша воля. Но все пак, да ви предупредя. Много хора, след като опитат, не могат да спрат. Разбира се, сеансът е с ограничено време, даже ако има опасност за клиента, той се прекратява преждевременно. Но повечето хора идват отново и отново. Въпреки, че има отстъпки за редовни посетители, сметките им бързо се стопяват. Повечето от тях се пристрастяват фатално. Когато нямат с какво да си плащат, стигат до депресия и даже до самоубийство.

– Това не го пише в инструкциите.

– Разбира се, клиенти не бива да се губят.

– А не ви ли е страх, за вашата работа?

– Страх ме е за хората, които губят живота си, изживявайки чужд. Губят и в преносния смисъл, нямам предвид непременно да умрат. Не разбирам, това любопитство, към чуждия живот.

– Ами, предполагам, хората имат нужда от елит, от кумири, от някои, на които да подражават, да се интересуват от тях. Такава е човешката природа. Не случайно има и много реалити шоу-програми, при които хората наблюдават, как живеят известни личности.

– Не съм запозната с въпросните програми, но мисля, че това са все пак някакви режисирани събития, при които наблюдаваш някаква игра, макар и не от професионални актьори. А тук става въпрос за изживяване на чужд живот.

– А не е ли изкуството точно това - живеене на чужди животи?

– Изкуството е друго. Изкуството е споделяне на мисли, идеи, емоции. Предизвикателство за въображението. Всеки възприема дадено произведение по свой начин. Добрият творец дава много поле за действие на въображението. Даже и при киното, въпреки че поднася много неща на готово, добрият майстор може да даде много храна за въображението на зрителя. Изкуството кара човек да изгражда нови светове, да продължава незавършени истории, да изучава други действителности, да се запознава с чужди гледни точки, с друго светоусещане и друг начин на възприемане на нещата. Може да дава знания и мъдрост. Докато тук изживяваш живот, който е минал по определен начин. Животът е интересен и ценен с това, че винаги те чака неизвестното, винаги има предизвикателства, нови неща, нови запознанства. А в изживения живот нищо не може да се случи.

– Може би хората се надяват, че ще могат нещо да променят...

– Но не могат.

– Все пак и при изкуството има пристрастяване.

– Да – жената се разсмя – има го ефектът на Галатея. Но когато мозъкът получава чуждите спомени наготово, отказва да мисли сам.

– Тук, всички спомени са от времената, когато преживелите ги са били в добър период. Не знам, ако бяха от лошите периоди, на въпросните личности, дали щяха да привличат толкова любопитни. Ето, гледате Джуди, когато е била млада актриса, в момента на снимането на най-известния ѝ филм. Когато светът ѝ е бил в краката, а морето до колене. Далече от нервното напрежение, наркотиците, скандалите, разводите. Бихте ли пожелали, да ги преживеете? Или пък катастрофата на Джейм Дийн? Или рака на Джон Уейн? Или бихте пожелали да умрете на сцената с Дженис Джоуплин, а може би във ваната като Джим Морисън?

Мъжът прибра картата.

– Не забравяйте и, че макар на прегледа много неща да са спестени, при изживяването не са. Нито стомашните разстройства, нито високата температура. Всеки посещава тоалетната, но не виждам, ако я посетите в кожата на Одри Хепбърн или на Харисън Форд, с какво това ще ви обогати.

– Убедихте ме. Благодаря ви. Мисля да си ходя. Надявам се, да не изгубите работата си, за дете ме разубедихте да приведа 500 долара на сметката на компанията.

– Не се безпокойте. Довиждане и не забравяйте, че няма по-интересен живот от вашият собствен. Защото си е ваш. И само от вас зависи, да става все по-интересен. Обичайте го. С нищо, чуждите животи не са по-добри, пък били и на известни хора.

– Ще го запомня, довиждане – и той се отправи към фойето, кимна на платинената дама и през стъклените врати тръгна по алеята надолу по хълма. Чак като се отдалечи, се зачуди, как тази странна жена се бе озовала в кабинката за изживяване, която изглеждаше твърде тясна, а му се бе сторило, че тя приближава отдалече. Но явно, за служителите има странични входове и коридори. И все пак го глождеше, че я му е много позната и съвсем малко остава, да си спомни... Както и да е. Тръсна глава. Отърси се от мисълта за нея и забърза надолу сред лехите с рози и вдоскоците.

На жената ѝ се искаше да го последва, да се спусне по хълма, да се смеси с тълпите в мегаполиса. Вместо това се върна назад. Обиколи залата с многобройни входове към индивидуални кабинки за изживяване.

Още една спасена душа. За съжаление, повечето бързаха да се потопят в чуждия живот, загърбвайки напълно своя.

Избра няколко случайни преживявания.

Ела Фицджералд се явява на конкурса на Ралф Купър, все още мислейки, че ще гради кариера като танцьорка.

Яна Язова пише първите си ученически стихотворения.

Харисън Форд партнира на кандидатите за ролята на Хан Соло

Петя Дубарова слиза от автобуса от консервния комбинат, заедно с група весели съученици.

После избра някои от тези, които избраха много малко клиенти. Някои от тях може би бяха гледани само от самия Матсумоту, или от хората, които бяха избрали да ги включат в колекцията:

Айнщайн, току що приключил работния ден в патентното бюро се разхожда край брега на река Аар и наблюдавайки слънчевите зайчета по вълните мисли, какво ли би било, ако пътува на гребена на светлинна вълна.

Госпожица Склодовска е току-що приета в Сорбоната.

Младият Георги Наджакков съобщава на Пол Ланжвен, че възнамерява да изучава фотоелектричните свойства на веществата.

Юрий Гагарин се бръсне и очаква да разбере, кой ще излети първи с Восток-1.

Армстронг научава, че е включен в основния екипаж на Аполо-11.

Жената порови още известно време в различните съдби. После видя, че работният ден приключва. Нямаше повече души за спасяване и тя напусна залата и се отправи към дома си.

Тя седеше на верандата на малката дървена къща с чаша кафе в ръка. До където стигаше погледът, не се виждаше нищо друго освен обширната сива прерия. Нито едно дърво, нито една къща не нарушаваха равната повърхност, която допираше небето във всички посоки. Малко черно кученце с дълга, копринена козина се промъкна през вратата, лизна я по крака и легна върху стъпалата ѝ.

Надраскано през март 2015-а година от Неандерталеца Джо

под [CC-BY лиценз](#)